

COVID-19

Προστασία της Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

**Τα μέτρα τόνωσης της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας της
οικονομίας μέσα από παραδείγματα**

10 Απριλίου 2020

Λεωφ. Δημοσθένη Σεβέρη 12,
6ος όροφος, γραφείο 601,
1080 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: +35722465500
Φαξ: +35722338500
info@americanoslaw.com
www.americanoslaw.com

Δρ. Χάρης Σαββίδης, Δικηγόρος
Ανδρέας Μιχαηλίδης, Σύμβουλος Αφερεγγυότητας (FCCA, LL.M)

Συνέταιροι, Στέλιος Αμερικάνος & Σία Δ.Ε.Π.Ε.

/ We All Stand Together

Το παρόν σημείωμα αναλύει τις τροποποιήσεις από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου των οδηγιών της προς τα Πιστωτικά Ιδρύματα αναφορικά με τις διαδικασίες Χορήγησης Νέων & Αναθεωρημένων Πιστωτικών Διευκολύνσεων, καθώς επίσης και την δυνατότητα αναστολής πληρωμών δόσεων δανείων στη βάση του Διατάγματος της 30^{ης} Μαρτίου 2020 του Υπουργού Οικονομικού και σε συνέχεια του Νόμου 33(I)/2020.

Η ανάλυση συνοδεύεται από παραδείγματα και τη χρήση ερωτήσεων / απαντήσεων και αποσκοπεί στην καλύτερη δυνατή κατανόηση αυτών των έκτακτων νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων. Διευκρινίζεται πως το παρόν σημείωμα δεν συνιστά παροχή νομικής συμβουλής προς οποιονδήποτε.

Στέλιος Αμερικάνος & Σία Δ.Ε.Π.Ε.

Οι επιπτώσεις τόσο σε Παγκόσμιο όσο και σε Εθνικό επίπεδο ως αποτέλεσμα της έξαρσης της Πανδημίας COVID-19 είναι συστημικές, πρωτόγνωρες και πολυδιάστατες, πλήττοντας ιδιαίτερα τον τομέα Δημόσιας Υγείας, και αναπόφευκτα και συνεπακόλουθα την Οικονομία και την Κοινωνία ευρύτερα.

Ως αποτέλεσμα της ανάγκης λήψης άμεσων, έκτακτων και στοχευμένων μέτρων προκειμένου να αναχαιτιστούν στον βαθμό που είναι εφικτό οι αρνητικές επιπτώσεις από την τρέχουσα κρίση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών έχουν προχωρήσει σε προσωρινά νομισματικά και εποπτικά μέτρα τα οποία μέσω των κεφαλαιακών ελαφρύνσεων στον Τραπεζικό τομέα στοχεύουν κυρίως:

1. Στην διοχέτευση Ρευστότητας στην Οικονομία ή/και
2. Στην απορρόφηση ζημιών από υφιστάμενες δανειοδοτήσεις, όπου οι πελάτες έχουν επηρεαστεί αρνητικά επηρεάζοντας σημαντικά την ικανότητα αποπληρωμής τους.
3. Ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) έχει προχωρήσει στην έκδοση οδηγιών (2 Απριλίου 2020) προκειμένου τα κράτη μέλη της Ένωσης να προχωρήσουν στην λήψη ενεργειών εντός συγκεκριμένου πλαισίου και πριν από τις 30/06/2020, με σκοπό να αντιμετωπισθεί η συστημική βραχυπρόθεσμη έλλειψη ρευστότητας και να προστατευτεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Η διαμόρφωση και εφαρμογή του Μορατόριουμ στην πληρωμή δόσεων κεφαλαίου και τόκων, σε ένα προκαθορισμένο πλαίσιο σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της EAT, κρίνεται ως απαραίτητη παρέμβαση της εποπτικής αρχής έτσι ώστε η αναστολή πληρωμών να μην αποτελεί πράξη αθέτησης συμβατικών υποχρεώσεων των δανειοληπτών. Μια τέτοια ενδεχόμενη πράξη και θεώρηση της κατάστασης, θα απαιτούσε τη μείωση της αξίας του ενεργητικού των Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΠΙ), αυξάνοντας παράλληλα τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις κατά τρόπο αποσταθεροποιητικό του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ενέργειες στο Κυπριακό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Οι βασικές ενέργειες που έχουν γίνει σε ό,τι αφορά το Κυπριακό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και οι οποίες αναλύονται πιο κάτω, είναι:

- i. Έκδοση στις 30/03/2020 από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) τροποποίησης της οδηγίας περί των διαδικασιών Χορήγησης Νέων & Αναθεωρημένων Πιστωτικών Διευκολύνσεων οδηγίες του 2016 έως 2020.
- ii. Ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του Νόμου Περί της Λήψης Έκτακτων Μέτρων από Χρηματοοικονομικούς Οργανισμούς και Εποπτικές Αρχές, ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 30/03/2020.

Περί των διαδικασιών Χορήγησης Νέων & Αναθεωρημένων Πιστωτικών Διευκολύνσεων οδηγίες του 2016 έως 2020.

Η ΚΤΚ έχει προχωρήσει στην τροποποίηση της σχετικής οδηγίας χορήγησης δανειοδοτήσεων αφού λόγω των συνθηκών κρίνεται αναγκαία η ταχεία παροχή νέου Τραπεζικού Δανεισμού ως μέτρο χειρισμού των βραχυπρόθεσμων δυσμενών συνθηκών ρευστότητας, τόσο σε φυσικά πρόσωπα, αυτοεργοδοτούμενους, μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις. Η περίοδος εφαρμογής των σχετικών προνοιών ισχύουν μέχρι 31/12/2020.

Με βάση την οδηγία, τα ΠΙ μπορούν να εφαρμόσουν κατ' ελάχιστον για συγκεκριμένους δανειολήπτες, οι οποίοι τηρούν συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας, πιο ευέλικτες και άμεσες διαδικασίες αξιολόγησης αναφορικά με την χορήγηση νέων λύσεων βραχυπρόθεσμης ρευστότητας οι οποίες έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

A) Κριτήρια επιλεξιμότητας Δανειοληπτών

- i. Ο δανεισμός του πελάτη στο ΠΙ να μην παρουσιάζει κατά την 31/12/2019 καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και ταυτοχρόνως να μην έχει μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις σε άλλο ΠΙ.
- ii. Να προκύπτουν δυσκολίες και ανάγκες ενίσχυσης της ρευστότητας ως αποτέλεσμα των συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί από την Πανδημία COVID-19.
Συγκεκριμένα για μικρές επιχειρήσεις και αυτοεργοδοτούμενους θα πρέπει να υπάρχει μείωση του κύκλου εργασιών 25%, των τελευταίων 3 μηνών πριν από την αίτηση στο ΠΙ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Αντίστοιχα, για φυσικά πρόσωπα θα πρέπει να υπάρχει μείωση 25% των ακαθάριστων απολαβών σε σχέση με το 2019 και για μεγάλες επιχειρήσεις το ποσοστό μείωσης του κύκλου εργασιών αυξάνεται στο 50%.

B) Πιστωτικές Διευκολύνσεις

- Οι νέες χορηγήσεις θα αφορούν παρατραβήγματα ή βραχυπρόθεσμες διευκολύνσεις με αποπληρωμή στην λήξη τους.

Γ) Χρονική Περίοδος

- Η μέγιστη χρονική περίοδος θα είναι μέχρι 12 μήνες.

Δ) Σκοπός

- Κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης, πληρωμή ενοικίων, προμηθευτών, καταβολή μισθών και μπορεί να καλύψει ενδεχόμενες επενδυτικές ανάγκες. Δεν καλύπτει την αποπληρωμή υφιστάμενου δανεισμού.

Ε) Ποσό Χρηματοδότησης

Το ποσό του κεφαλαίου δεν υπερβαίνει τα εξής:

- i. Το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους της Εταιρείας, ή
- ii. Το 25% του κύκλου εργασιών για το έτος 2019.
- iii. Σε περίπτωση φυσικού προσώπου το 25% του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος κατά το 2019.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα πρέπει τα ΠΙ να μεριμνήσουν για την θέσπιση ταχείας διαδικασίας αξιολόγησης και έγκρισης, ενώ η ΚΤΚ συστήνει επίσης την προσφορά ευνοϊκής τιμολόγησης, χωρίς επιβαρύνσεις και τραπεζικά έξοδα και ταυτοχρόνως όπου είναι νομικά εφικτό να μην απαιτείται φυσική παρουσία του δανειολήπτη.

Ερώτηση 1. Μπορεί το αίτημα του πελάτη να υποβληθεί χωρίς την φυσική του παρουσία;

Ναι, θα πρέπει να είναι εφικτή η υποβολή αιτήματος χωρίς φυσική παρουσία και εναπόκειται στο κάθε ΠΙ να εφαρμόσει συγκεκριμένες διαδικασίες για τον σκοπό αυτό.

Ερώτηση 2. Το ποσό του βραχυπρόθεσμου δανεισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποπληρωμή υφιστάμενων δανειακών υποχρεώσεων;

Όχι δεν μπορεί να έχει τέτοια χρήση και για τον σκοπό αυτό υπάρχουν άλλες επιλογές όπως το αίτημα αναστολής δόσεων κεφαλαίων και τόκων στο πλαίσιο του Διατάγματος του Υπουργού Οικονομικών.

Ερώτηση 3. Είναι εφικτή η αίτηση νέων δανείων για μεγαλύτερη χρονική περίοδο από το 1 έτος;

Είναι εφικτή η αίτηση για χορήγηση δανείων πέραν του ενός έτους, αλλά είναι εκτός του πλαισίου της τροποποίησης της συγκεκριμένης οδηγίας προκειμένου να υπάρχει ταχεία αξιολόγηση και έγκριση δανεισμού σε ένα πιο απλουστευμένο πλαίσιο διαδικασιών.

Νόμος Περί της Λήψης Έκτακτων Μέτρων από Χρηματοοικονομικούς Οργανισμούς και Εποπτικές Αρχές

Σκοπός της νομοθεσίας είναι να εξουσιοδοτηθεί το υπουργικό συμβούλιο να αποφασίζει την λήψη έκτακτων μέτρων από Χρηματοοικονομικούς Οργανισμούς και από αρμόδιες εποπτικές αρχές, τα οποία, με την σύμφωνη γνώμη της ΚΤΚ, θα συμβάλλουν στην διαφύλαξη της Χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, την προαγωγή της δημόσιας ωφέλειας και την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

Τα μέτρα αυτά αφορούν, κυρίως, την αναστολή της αποπληρωμής δόσεων, περιλαμβανομένων και τόκων, για παραχωρηθείσες πιστωτικές διευκολύνσεις προς Χρηματοοικονομικούς Οργανισμούς και για καθορισμένες κατηγορίες δανειοληπτών.

Ο Υπουργός Οικονομικών, με την σύμφωνη γνώμη της ΚΤΚ, έχει προχωρήσει την 30 Μαρτίου του 2020 στην έκδοση σχετικού διατάγματος, το οποίο προβλέπει τα εξής:

- i. Η διάρκεια του διατάγματος είναι από την ημερομηνία έκδοσης μέχρι και την 31^η Δεκεμβρίου 2020.
- ii. Αναστέλλονται για δανειολήπτες η υποχρέωση καταβολής συμβατικών δόσεων, περιλαμβανομένων και πληρωμής τόκων σε πιστωτικές διευκολύνσεις, ανεξαρτήτως αν έχουν αγορασθεί ή/και τυγχάνουν διαχείρισης από χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, και νοουμένου ότι τηρούν συγκεκριμένα κριτήρια.
- iii. Η αναστολή καλύπτει δανειολήπτες, οι οποίοι την 29^η Φεβρουαρίου 2020 δεν είχαν καθυστερήσεις στην καταβολή της δόσης τους πέραν των 30 ημερών, αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19.
- iv. Η εφαρμογή της αναστολής δόσεως και τόκων εφαρμόζεται από την ημερομηνία έκδοσης του διατάγματος, νοουμένου ότι σταλεί γραπτώς από τον δανειολήπτη η εκδήλωση ενδιαφέροντος όπως αυτή παρουσιάζεται στο παράρτημα του διατάγματος.
- v. Ο Χρηματοοικονομικός Οργανισμός δεν έχει το δικαίωμα να απορρίψει την εκδήλωση ενδιαφέροντος, εκτός εάν δεν τηρείται το κριτήριο της μη ύπαρξης καθυστερήσεων πέραν των 30 ημερών.

Ερώτηση 1: Αν ένας δανειολήπτης έχει δάνειο το οποίο παρουσιάζει καθυστέρηση πέραν των 30 ημερών την 29^η Φεβρουαρίου 2020, δικαιούται να υποβάλει αίτηση αναστολής πληρωμής δόσεων και τόκων δανείου στο πλαίσιο του Διατάγματος;

Με βάση το Διάταγμα, το ΠΙ δεν έχει υποχρέωση να αποδεχθεί μια τέτοια αίτηση αναστολής πληρωμών. Ωστόσο, το Διάταγμα δεν αποτρέπει, προφανώς, ένα τέτοιο δανειολήπτη, του οποίου τα εισοδήματα ή/και γενικότερα οι οικονομικές του συνθήκες έχουν μεταβληθεί λόγω της τρέχουσας κατάστασης, από του να αποταθεί στο ΠΙ και να ζητήσει την παροχή διευκολύνσεων. Για τους δανειολήπτες που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής του Διατάγματος, συστήνεται όπως επικοινωνήσουν με το ΠΙ ή τον Χρηματοοικονομικό Οργανισμό που έχει αγοράσει ή διαχειρίζεται την δανειακή τους υποχρέωση, επιδεικνύοντας στάση συνεργασίας, προκειμένου να βρεθεί μια βιώσιμη λύση αναδιάρθρωσης η οποία ενδεχομένως να μην περιορίζεται μόνο στην αναστολή δόσεων, αλλά στο συνδυασμό ενός πιο διευρυμένου πλαισίου επιλογών.

Ερώτηση 2: Αν ένας δανειολήπτης έχει δάνεια σε πολλά ΠΙ θα πρέπει να υποβάλει αίτηση σε κάθε ΠΙ;

Ναι θα πρέπει να υποβάλει αίτηση σε κάθε ΠΙ ή Χρηματοοικονομικό Οργανισμό ο οποίος έχει αγοράσει ή διαχειρίζεται το δάνειο του. Οι περισσότεροι οργανισμοί έχουν αναρτήσει στο διαδίκτυο τον τρόπο και στις πλείστες περιπτώσεις ακόμα και το έντυπο αιτήματος το οποίο ο δανειολήπτης θα πρέπει να υποβάλει.

Ερώτηση 3: Αν ένας δανειολήπτης έχει δάνεια σε πολλά ΠΙ και σε κάποια τηρεί το κριτήριο των 30 ημερών αλλά σε κάποια όχι, εμπίπτει στην κατηγορία των δανειοληπτών του διατάγματος;

Ο έλεγχος του κριτηρίου των 30 ημερών θα γίνει σε κάθε ΠΙ ξεχωριστά και ανεξαρτήτως των δανείων σε άλλο ΠΙ ή οργανισμό. Πέρα τούτου όμως, όπως έχει αναφερθεί και στην ερώτηση 1, εκεί που δεν τηρούνται οι πρόνοιες του διατάγματος, οι δανειολήπτες μπορούν να προβούν σε αναδιρθώσεις των δανείων τους προκειμένου να αξιολογηθεί και να προκύψει βιώσιμη αναδιάρθρωση των δανειακών τους υποχρεώσεων.

Ερώτηση 4. Τι σημαίνει ανατοκισμός και τι θα ισχύσει τελικά;

Ο ανατοκισμός αφορά την συχνότητα με την οποία κεφαλαιοποιείται ο πληρωτέος τόκος ενός δανείου εντός μιας χρονικής περιόδου συνήθως του ενός έτους. Η συχνότητα ανατοκισμού καθορίζεται από την δανειακή σύμβαση και δεν δύνανται τα ΠΙ, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Ελευθεροποίησης Επιτοκίου Νόμο, να ανατοκίζουν πέρα των δύο φορές τον χρόνο. Το διάταγμα δεν προνοεί οποιαδήποτε τροποποίηση σε σχέση με τον ανατοκισμό των επιλεγμένων συμβάσεων, κατ' επέκταση αναμένεται ότι οι δανειακές συμβάσεις θα συνεχίσουν να έχουν τη ίδια πρακτική των προηγούμενων χρόνων.